

LIEVER WERK DAN ONDERSTAND

Nie
Pleuje!

WANDELING LANGS
125 JAAR CHRISTELIJKE
ARBEIDERSBEWEGING
IN GENT

Nie Pleuje!

WANDELING LANGS 125 JAAR CHRISTELIJKE ARBEIDERSBEWEGING IN GENT

De Gentse Antisocialistische Katoenbewerkerbond die eind 1886 werd opgericht, wordt traditioneel beschouwd als de eerste christelijke vakbond. Dat deze bond in Gent ontstaat, is geen toeval. Gent was één van de eerste industriële centra op het Europese vasteland. De doorbraak van de industriële revolutie in de 19de eeuw veroorzaakte ellendige leef- en werkomstandigheden voor een steeds groeiende groep werknemers. Door het verzet hiertegen ontstaan vanaf het midden van de 19de eeuw de eerste werknemersorganisaties.

Deze wandeling voert u in de kuip van Gent langs de getuigen van dit bijzonder stuk sociale en economische geschiedenis.

Overall in het land ontstaan daarna christelijke vakbonden. De oprichting van het Algemeen Secretariaat der Christelijke Beroepsverenigingen (1904) is een beslissende stap voor de verdere ontwikkeling van het christelijk syndicalisme.

De dominicanenpater Georges Ceslas Rutten en zijn medewerker René Debruyne nemen het voortouw in deze nieuwe organisaties. Ze trekken heel het land door om de plaatselijke christelijke vakbonden onder te brengen in nationale beroepsverbonden. Die nationale beroepsverbonden verenigen zich in 1908 in het Verbond der Christene Beroepsverenigingen van België en een jaar later ontstaat ook de Confédération des Syndicats Chrétiens et Libres des Provinces Wallonnes.

In juni 1912 wordt het Algemeen Christelijk Vakverbond/ Confédération des Syndicats Chrétiens (ACV-CSC) opgericht met de Gentenaar en vakbondspionier Gustaaf Eylenbosch als eerste voorzitter. Het zal nog duren tot de grote algemene staking in 1936 vooraleer het ACV zowel door de socialistische vakbond als de overheid erkend wordt als volwaardige gesprekspartner.

In 1958 wordt het ACV de grootste vakbond van België en in 1975 overschrijdt het de kaap van 1 miljoen leden. In 2011 telt het ACV 1,7 miljoen leden. Met dit ledental zorgt de christelijke vakbond er mee voor dat België een van de hoogste syndicalisatiegraden heeft ter wereld.

En het begon dus allemaal in Gent.

1

Nr 1

De wandeling starten op de prachtige Graslei

Je start de wandeling in de historische kuip van Gent op de Graslei nr. 13 voor het gildehuis van de vrije schippers. Met zicht op de imposante burch het Gravensteen, de statige gevels, de mooie Sint-Michielskerk en Sint-Michielsbrug,... Het postkaartgehalte is hoog.

Klein detail: de Sint-Michielsbrug en het oude postgebouw werden ontworpen en gebouwd naar aanleiding van de wereldtentoonstelling in 1913. Andere gevels werden voor deze gelegenheid van elders uit de stad verhuurd. Een postkaart is zelden wat ze lijkt.

Let ook op de versregels uit het gedicht 'Melopee' van Paul Van Ostaïen die de kademuuren sieren.

Onder de maan schuift de lange rivier.
Over de lange rivier schuift moede de maan.
Onder de maan op de lange rivier
schuift de kano naar de zee.

Het is misschien moeilijk in te beelden maar in de middeleeuwen heerste langs dit thans stille water een drukke economische activiteit. Hier lag de historische haven van Gent, met de opslag en doorvoer van graan als belangrijkste activiteit.

In het water van Graslei en Korenlei weer spiegelen zich de gevels van een paar prach-

tige gildehuizen. Dat van de vrije schippers bijvoorbeeld.

Vanaf de middeleeuwen verenigden mensen die hetzelfde beroep uitoefenden zich in gilden of ambachten. De belangrijkste in Gent waren de wevers, de volders, de schippers, de brouwers, de bakkers en de metselaars. De rijke gilden zoals die van de schippers bouwden een vorm van sociale zekerheid uit voor hun leden die het slachtoffer werden van werkloosheid, ziekte, ouderdom of overlijden van de schipper (weduwepensioen).

De gilden waren heel erg protectionistisch. Je kreeg pas toegang tot het ambacht en de gilde na een moeilijk en traag proces. Je werd eerst leerling, dan gezel en uiteindelijk meester. Het hoge toegangsgeld zorgde ervoor dat het meesterschap meestal enkel weggelegd was voor de kinderen van de meester.

Tijdens de Franse bezetting van onze gewesten (1794-1815) werden de gilden afgeschaft.

2

Nr 2

Even verpozen in café Het Damberd

Je wandelt langs de Pakhuisstraat naar de Korenmarkt. Op de **Korenmarkt 19** kan je al meteen even verpozen op het terras van café 'Het Damberd'. Ga zeker ook het interieur van dit café even bewonderen. De authentieke gelagzaal van dit bruine en tegelijk hippe jazzcafé roept herinneringen op aan lang vervlogen tijden. Tijden waarin dit café ook een belangrijk vergaderlokaal van de piepjonge christelijke arbeidersbeweging was.

Samen met zijn Mule Jenny, een spinmachine, smokkelde Lieven Bauwens in het begin van de negentiende eeuw de harde realiteit van de industriële revolutie Gent binnen. Die harde realiteit maakte dat de wevers zich

verenigden in de 'eerste vakbond van België', de 'Broederlijke Maatschappij der Wevers'. In 1886 splitsten 'De Antisocialistische Katoenwerkersbond' zich af, uit onvrede met de radicale koers van de groep die toenadering zocht tot de socialistische partij. Hier liggen de wortels van het ACV.

Waarschijnlijk werd deze breuk druk besproken in Het Damberd. Probeer het je voor te stellen: de drukker Gustaaf Eylenbosch, militant van het eerste uur en later de eerste voorzitter van het ACV, discussiërend aan de toog van café Het Damberd.

CAFÉ HET DAMBERD, EEN KLEURRIJKE GESCHIEDENIS

De oudste elementen van het gebouw waarin café Het Damberd gevestigd is dateren uit de 13de eeuw. In de 15de eeuw was er op deze locatie al een herberg gevestigd: 'Die Scaec' ofte het schaakbord. Toen dammen op het einde van de 18de eeuw aan

populariteit won, veranderde de naam naar 'Het Damberd/Le Damier'.

Het huidige interieur dateert uit 1936. Toen verkondigden in een dronken weddenschap 2 klanten dat ze op één dag het hele café zouden herinrichten. Het resultaat van hun gewonnen weddenschap kan u nog steeds bewonderen. De 9 panelen met sepia stadsgezichten zijn ondertussen beschermd erfgoed.

In 1978 zette het Damberd zich op de horecakaart als swingend en kleurrijk jazzcafé. En dat is het nog steeds.

**GUSTAAF EYLENBOSCH,
VAKBONDSPIONIER ÉN
EERSTE VOORZITTER VAN HET ACV
(1856-1939)**

Gustaaf Eylenbosch was een wees en groeide op in het gesticht van de *Broeders van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes* in Ronse. Daar werd hij in het Frans opgevoed. Later ging hij als drukker aan de slag in Gent. Na amper negen jaar huwelijk overleed zijn echtgenote. Dit liet op hem en zijn vier kinderen een diepe indruk na. Samen met zijn vriend de student-apotheker Herman Ronse kwam hij in contact met de Vlaams-democratische en antisocialistische actie te Gent. Hij fungeerde daarbij als brugfiguur tussen de bestaande verenigingen, zoals *Algemene Bond van Werklieden en Burgers* of de *Antisocialistische Katoenbewerkerbond* en de aristocratische Arthur Verhaegen. Eylenbosch lag mee aan de grondslag van de Antisocialistische (Katholieke) Werkliedenbond van Gent en legde zo mee de grondslag van de christelijke arbeidersbeweging in de regio. In 1912 werd hij veeleer als symbolische figuur de eerste voorzitter van het ACV. Tijdens het interbellum werd Eylenbosch senator.

Bij Sint-Jacobs

We laten het Damberd achter ons en stappen links Klein Turkije in, tot op de Botermarkt. Daar gaat het opnieuw links de Belfortstraat in. Zo komen we terecht op Sint-Jacobs. Ondertussen heeft u kunnen genieten van de drie trotse torens van Gent, het stadhuis en veel ander moois.

VZW TREFPUNT

Op Sint-Jacobs houden we eerst halt aan **café 'Het Trefpunt'** (Bij Sint-Jacobs 18). Hier ligt in de tweede helft van juli het kloppende hart van de Gentse Feesten. De oorsprong van de Gentse Feesten heeft trouwens ook een sociaal randje. Iedere Gentse wijk had in de zomermaanden zijn kermis. Omwille van de 'maandagmorgenziekte' werden in 1843 op verzoek van de industriëlen al deze kermissen gebundeld in één stedelijk feest. De Gentse Feesten waren geboren. Na WO II kwam de klad in de feesten, de Gentenaar kon zich stilaan andere luxes permitteren. Tot enkele 'hippies' onder aanvoering van volkszanger-beeldhouwer Walter De Buck eind jaren '60 de Gentse Feesten nieuw leven inbliezen. Rond het café 'Trefpunt' verzamelden ze voor een bescheiden volksfeest vol sfeer, gastvrijheid en muziek. Het werd een succes: 1969 wordt algemeen beschouwd als de 'nieuwe start' van de Gentse Feesten. Jaarlijks trekken de feesten nu honderdduizenden bezoekers.

DE BROEDERLIJKE WEVERS

In het helaas verdwenen lokaal 'Den Duitsch', dat zich in de onmiddellijke buurt van het café Trefpunt moet bevonden hebben, vergaderden trouwens de leden van de eerste vakbond in ons land, 'de Broederlijke Wevers' (1857). In die tijd was syndicalisme een gevaarlijke bezigheid in ons land. Vakbonden waren verboden door de fameuze 'Wet Le Chapelier' (opgeheven in 1866). Verschillende leden van de weversvakbond werden vervolgd op basis van deze wet, de stakerskas verschillende keren in beslag genomen.

Toch slaagden de Broederlijke Wevers erin om de eerste syndicale succesjes te boeken. Na een staking verkregen ze bijvoorbeeld dat het onderhoud van de 'mechanieken' (de weefgetouwen) voortaan tijdens de werkuren mocht gebeuren en niet langer (onbezoldigd!) op zondag.

DE TOTEM VAN KAREL WAERI

We lopen verder en houden halt bij de totem van Karel Waeri.

Karel Waeri werd geboren in 1842 in een arm volks gezin. Zijn vader was handwever en verdronk zijn loon, geheel volgens alle clichés uit die tijd. Karel Waeri moest dus zelf zorgen voor brood op de plank en ging

bijklussen als muzikant. Hij werd de grootste volkszanger/dichter/tekstschrijver van die tijd. Karel trad op eerst met zijn broer en later met zijn vrouw. Hij speelde zelf viool.

Hij was zeer bekend en verdiende goed met zijn muziek. In zijn agenda's, die bewaard worden in de Gentse Universiteitsbibliotheek, noteerde hij nauwgezet zijn inkomsten. Hieruit blijkt dat zijn dagopbrengst

tussen de acht à tien frank schommelde. Ter vergelijking: het gemiddelde dagloon van een ongeschoolde arbeider bedroeg toen 2,60 frank; dat van een geschoolde arbeider 4,80 frank. En in tegenstelling tot de arbeiders moesten hij geen twaalf uur per dag werken. Waeri zong politiek geëngageerde liederen, waarin hij de schrijnende armoede van de arbeiders in Gent aankloeg.

HET FABRIEKSMEISJE (1899)

Ziet die kleine gaan ten arbeid
Van zes ure 's morgens vroeg.
Immer met de slaap in de ogen.
Waar zij dikwijls over kloeg.
't Meisje is nauwelijks twaalf jaren.
En voor 't karig hongerloon
Zwoegt het dagelijks twaalf uren
Voor een gierige patroon.
Zwoegt het dagelijks twaalf uren
Voor een gierige patroon.

Zijn repertoire bevatte ook ontspannende liedjes. Zo was hij berucht om zijn "vetjes", komisch en erotisch dubbelzinnige liedjes die later op de avond werden gezongen.

Een kleine honderd jaar later inspireerde zijn figuur die andere grote Gentse volkszanger/beeldhouwer Walter De Buck. De Buck, de man die de Gentse Feesten eind jaren '60 heropstartte, herwerkte liedjes van Waeri tot 'hits'. Wie kent niet 'In mijn stroatjen zijn't almol komeren'?

Ter ere van Karel Waeri maakte De Buck deze totem. In het beeld zitten de thema's van liedjes van Waeri verwerkt: (slaven)arbeid, bloedbanden, verbondenheid...

Prinsenhof

Patershof

7

1

8

STOP

START

2

Korenlei

Graslei

Minnemeers

LEGENDE

Wandeling

5

6

4

3

Vrijdagmarkt

Historisch Centrum

Toerisme

SINT-BAAFS PLEIN

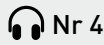

4

De Vrijdagmarkt, centrum van 'The cotton city'

Je wandelt aan de totem van Karel Waeri de Wijzemanstraat in en komt op de Vrijdagmarkt terecht. Dit plein ademt sociale en syndicale geschiedenis.

CAFÉ DE ZWARTE KAT

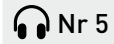

Aan de kant waarlangs we de Vrijdagmarkt betreden (met het Toreken), zie je café 'Le chat noir/De zwarte kat'. Dit was het vergaderlokaal van de Vrije Kiezersbond. De Vrije Kiezersbond was een coalitie waarmee katholieken en liberalen deelnamen aan de verkiezing voor de Gentse Werkrechtvaardersraad. Deze werkrechtvaardersraad bemiddelde in kleine geschillen tussen arbeiders en patronaat.

Uit deze Vrije Kiezersbond groeide de Antisocialistische Katoenbewerkerbond. Wat op zijn beurt de voorloper van het ACV was. De leden van de Vrije Kiezersbond werden ook wel 'De Kattenjongskes' genoemd.

STANDBEELD VAN JACOB VAN ARTEVELDE

Vanaf de middeleeuwen was Gent een belangrijk textielcentrum in Europa. Toen draaide het allemaal om wol. Met de Honderdjarige Oorlog tussen Frankrijk en Engeland stakte echter de invoer van Engelse wol in Gent. De stad verviel in werkloosheid en verpaupering. Volksopstanden volgden.

Jacob van Artevelde wist met Engeland een verbond te sluiten en op die manier de Engelse wol terug naar Gent te brengen. Ondanks dit politieke succes liep het niet goed af voor Jacob van Artevelde: in 1345 werd hij tijdens een oproep op het binnenplein van zijn huis met een bijl vermoord. Later kreeg deze Gentenaar een standbeeld op de Vrijdagmarkt. En tot op vandaag reikt Jacob van Artevelde midden het plein zijn hand naar Engeland.

In de 19de eeuw boemde de Gentse textielindustrie opnieuw. Katoen en stoommachines waren deze keer de motor. Deze industriële revolutie en de bijhorende sociale wantoestanden leidde tot het ontstaan van de arbeidersbeweging. Zowel de christelijke als socialistische tak van de jonge arbeidersbeweging dweepten met de mythische figuur van van Artevelde.

ONS HUIS - BOND MOYSON

 Nr 6

In de begintagen van de arbeidersbeweging was de Vrijdagsmarkt vaak het schouwtoneel van de sterke rivaliteit tussen de christelijke en de socialistische groep binnen de arbeidersbeweging. Niet verwonderlijk met aan de ene kant van de markt café 'De Zwarte kat', het lokaal van de christelijke tak, en aan de overzijde het socialistische 'Ons Huis - Bond Moyson'.

Op de plaats waar je nu 'Ons Huis' kan bewonderen, bouwde de socialistische arbeidersbeweging zijn eerste coöperatieve vereniging uit (een bakkerij, apotheek, grootwarenhuis). Na een verwoestende brand in 1887 trok de architect Ferdinand Dierkens het huidige gebouw op. Hij bouwde later ook de Vooruit.

LIEVEN BAUWENS

 Nr 7

De Gentse textielnijverheid kreeg rond 1800 een nieuwe en zeer ingrijpende boost.

Tijdens zijn verblijf in Engeland merkte Lieven Bauwens -die geboren werd in de Waaistraat, een zijstraat van de Vrijdagsmarkt- het grote belang van de katoenspinnerij in de Engelse industrie op. Daardoor geïnspireerd smokkelde hij de spinmachine Mule Jenny in onderdelen én met gevaar voor eigen leven naar het vasteland. Kort na 1800 opende hij een mechanische katoenspinnerij in het Kartuizerklooster in Gent. Algauw vervaardigden 3.000 werklieden in zijn fabrieken allerlei textiel.

Bauwens verkocht zijn machines ook aan andere Gentse industriëlen. Zo groeide Gent in geen tijd uit tot het Belgisch Manchester. De sinds twee eeuwen ingedommelde stad herleefde en groeide. Voor Bauwens liep het minder goed af. Uiteindelijk ging hij failliet en moest hij zijn fabrieken overlaten aan de schuldeisers.

Naast de Bond Moyson, op de hoek van de Waaistraat vind je een gedenkplaat voor deze merkwaardige man.

Het Volk of de kracht van het (gedrukte) woord

We verlaten de Vrijdagsmarkt langs de Meer-senijsstraat, steken het Zuivelbrugje over en gaan rechts meteen het houten jaagpad langs de Leie op.

We houden stil als we aan de overkant van het water het Ghent-river hotel zien. Waar zich nu dit hotel bevindt, bakte vroeger de coöperatieve bakkerij van de socialisten. In je rug bevindt zich de achtergevel van de voormalige drukkerij Het Volk.

Uit het samengaan van het weekblad 'De Lichtstraal' van Gustaaf Eylenbosch (later de eerste voorzitter van het ACV) en het weekblad 'het Volk' van Arthur Verhaegen ontstond in 1891 de krant Het Volk. De krant rolde voor de eerste keer van de persen op 21 juni 1891. Dus net een maand na de publicatie van de pauselijke encycliek Rerum Novarum waarin de katholieke Kerk zich progressiever naar de arbeiders en hun 'rechten' ging opstellen.

Deze krant was een belangrijke factor in het succes van de Christelijke arbeidsbeweging in Gent.

In 1994 verkocht de christelijke arbeidersbeweging de krant aan de VUM (nu Corelio). In 2008, 117 jaar na het eerste nummer, verdween Het Volk definitief uit het Vlaamse medialandschap.

Nr 9

GEBOEID DOOR INDUSTRIËLE EN SOCIALE GESCHIEDENIS? BEZOEK HET MIAT!

Op dit punt van de wandeling kan je een interessante zijspng naar het Museum Industriële Archeologie en Textiel (MIAT) maken. Of uiteraard gewoon de wandeling vervolgen. Alhoewel heel veel industrieel erfgoed in de jaren '70 werd gesloopt en verschroot, krijg je in het MIAT toch een aardig zicht op de stormachtige industriële ontwikkelingen van de 18de en 19de eeuw. In dit museum, gevestigd in de voormalige katoenspinnerij Desmet-Guequier, duik je 250 jaar terug in de tijd. Recht de stoomdampen in.

MIAT – Minnemeers 9 – 9000 Gent
09 269 42 00 – www.miat.gent.be

6

Nr 10

Het Huis van Alijn

We lopen nog een klein eindje verder langs het jaagdpad en gaan dan links de trapjes op waardoor we plots op de Oudburg staan. We slaan links de Oudburg in. De Oudburg loopt ongemerkt over in de Kraanlei. We houden halt aan Kraanlei nr 65. Het Huis van Alijn is onze volgende stop.

Als de poort van het Huis van Alijn openstaat, is het een goed idee om een gratis blik te werpen op de binnenplaats.

Op de site van het Huis van Alijn stond oorspronkelijk een godshuis dat opgericht werd door de familie Alijn in de 14de eeuw. Het kreeg zijn huidige vorm in de 16de eeuw: een toegangspoort en acht huisjes aan de straatkant en zestien driekamerwoningen rond het binnenplein. De laatgotische Sint-Catharina-kapel werd tussen 1543 en 1546 gebouwd.

Het godshuis werd in 1883 opgekocht door industrieel Van Loo-Pickaert die het geheel inrichtte als beluik voor arbeidersgezinnen. De kapel verloor haar religieuze functie en werd een schrijnwerkerswinkel en werkplaats.

De binnenkoer van het Huis van Alijn geeft je een (proper) idee van hoe een beluik er vroeger uitzag. Beluiken huisvestten in de 19de eeuw de industriearbeiders. Het waren doodlopende steegjes, aan weerszijden omringd door piepkleine arbeidershuisjes. Rond 1880 waren er in Gent 697 beluiken, met 7.404 huisjes en 29.181 bewoners.

De woonomstandigheden in deze beluiken waren erbarmelijk. Er 'woonden' toen in het Huis van Alijn een zestigtal gezinnen. Veel mensen die samenleefden op kleine oppervlakten en een totaal gebrek aan hygiëne: epidemies zoals cholera hadden vrij spel.

In 1941 werd het Huis van Alijn verkocht aan de stad die het in de loop der jaren liet renoveren en er een museum in installeerde. Het Huis van Alijn is nu een dynamisch museum rond volkscultuur. Zeker een bezoekje waard!

Nr 11

Sint-Veerleplein

HET GRAVENSTEEN

We verlaten het Huis van Alijn en stappen verder de Kraanlei af tot aan het Sint-Veerleplein. Dit plein wordt gedomineerd door de imposante burcht het Gravensteen.

De vroegste sporen van het Gravensteen gaan terug tot de 10de eeuw. Vanaf 1407 tot 1778 bood het Gravensteen onderdak aan de Raad van Vlaanderen en deed de burcht dienst als gevangenis.

Nadien werd het Gravensteen verkocht aan de industrieel Jean-Denis Brismaille die in de centrale toren een katoenspinnerij vestigde (1807). Een vijftigtal arbeidersgezin-

nen woonden binnen de muren van het toen reeds sterk vervallen Gravensteen. De rest van de arbeiders woonde rond het Gravensteen in de beluiken die tegen het Gravensteen aanplakten.

De beluikhuizen in de Romaanse Galerij van het Gravensteen waren een van de meest geïnfecteerde beluiken van Gent. In 1867 woonden er zo'n 167 personen in zeer erbarmelijke omstandigheden. Het rapport van de Stedelijke Gezondheidsdienst van 15/8/1866 spreekt boekdelen:

"Alle woongelegenheden zijn in verval. De gangen zijn donker en vochtig. De overdekte gang van de oude omwalling is duister en vuil en er hangt een geur van urine. Op de eerste verdieping is de toestand nog slechter. In een kamertje onder de pannen ligt op een stromatras een kind van 4 jaar dat herstelt van de cholera. In nummer 14 op de tweede verdieping woont een moeder met 2 kinderen. Ze slapen eveneens op een op de grond liggende stromatras. Alles getuigt van heersende ellende."

Bij de start van de Industriële Revolutie was het niet zo ongewoon dat gebouwen zoals het Gravensteen in gebruik werden genomen als fabriek. In die tijd moest de industrie zich binnen de stadsmuren vestigen, van zonevreemde bedrijven was nog geen sprake. Industriëlen lieten dan ook maar wat graag hun oog vallen op leegstaande kloosters, scholen en dus ook het Gravensteen. Deze gebouwen konden ze in het begin van de

19de eeuw vaak voor een prikje kopen van de Franse bezetters. Vanaf 1860 mochten ook buiten de stadsmuren fabrieken gebouwd worden.

In 1889 verlieten de laatste arbeiders het Gravensteen.

Het huidige uitzicht van het Gravensteen kwam tot stand na een restauratie eind 19de eeuw. Dat tijdens die restauratie romantische fantasie het heel soms haalde op historische correctheid is een publiek geheim.

TENTOONSTELLING
'GENTSE BELUIKEN IN DE 19DE
EN 20STE EEUW'

Weekend van 30 april en van 7 mei,
toegang gratis.

Meer info: www.grootbegijnhof.be

DE VISMIJN EN ZIJN PRACHTIGE BAROKPOORT STARRING 'PRUUKÉ DOSSCHE'

Rechtover het Gravensteen, in een hoek van het Sint-Veerleplein, verrijst na jaren restauratie de Vismijn opnieuw in al zijn glorie. De prachtige barokke toegangspoort van de Vismijn bevat trouwens ook een leuke verwijzing naar een stukje sociale geschiedenis.

De man links op de poort zou gehouwen zijn naar het voorbeeld van Constant 'Pruuke' Dossche. In 1839 brak in de Gentse katoenindustrie een grote staking uit naar aanleiding van drastische loonsverlagingen. Tijdens deze katoenoproer zou Constant 'Pruuke' Dossche zich opwerken tot volksheld als vertegenwoordiger van een groep fabrieksarbeiders en werklozen. Pruuke Dossche had zijn bijnaam (Pruuke = pruijk) te danken aan zijn weelderige bakkebaarden en wilde haardos.

8

Nr 12

De Poel, centrum van de christelijke arbeidersbeweging in Gent

We verlaten het Sint-Veerleplein en stappen langs het Gravensteen de brug over en slaan dan links de Jan Breydelstraat in. Op het einde van deze straat gaat het rechts de Drabstraat in. We eindigen onze wandeling op de Poel.

De Poel 7 is een bijzonder gebouw. Niet alleen omwille van zijn ouderdom (gebouwd rond 1400), niet alleen omdat het lange tijd de grootste privéwoning van Gent was, maar vooral door de verschillende 'bewoners' die er doorheen de eeuwen verbleven. Zo bereidde Keizer Karel er in 1556 zijn troonsafstand voor. Ook Willem van Oranje en Queen Elisabeth waren ooit te gast in de Poel.

Na zeer ingrijpende verbouwingen in 1778 kreeg de Poel 7 zijn huidige uitzicht. In 1865 kwam de Poel in handen van de 'Cercle Catholique'. De Eerste Wereldoorlog en vooral de inkwartiering van Duitse troepen, deden de 'Cercle Catholique' echter overgaan tot de verkoop van de verloederde Poel. De nieuwe eigenaar werd de christelijke arbeidersbeweging.

NV Drukkerij Het Volk, de mutualiteit Volksliefde en de Christelijke vakverenigingen maakten van de Poel dé uitvalsbasis voor de christendemocratie in Gent. In 1926 bouwde

men in de binnenhof ook een, thans verdwenen, sociale vakschool.

Momenteel herbergt de Poel nr. 7 vooral kantoren van het ACV: de hoofdzetel van het ACV verbond Gent-Eeklo, de regionale zetels van de ACV beroepscentrales en een ACV dienstencentrum.

In de Poel worden trouwens nog enkel mooie historische stukken uit de beginperiode van de christelijke arbeidersbeweging bewaard. De vlag van de 'Antisocialistische Katoenbewerkerbond' en schilderijen van ACV-pioniers Arthur Verhaegen, Leo Bruggeman en Monseigneur Stillemans.

Rond de Poel vestigden zich ook de andere takken van de christelijke arbeidersbeweging in Gent. In het Kadehuis aan de achterkant van de Poel (Korenlei 20) huist het ACW. De hoofdzetel van de VDK Spaarbank (Volksdepositokas) is ook vlakbij (Sint-Michielsplein 16). Deze bank werd in 1926 opgericht

in de schoot van de Christelijke Arbeidersbeweging. Voetbalfreaks kennen VDK ook als shirtsponsor van voetbalclub AA Gent. Huisvestingsmaatschappij Het Volk heeft zijn hoofdkwartier in de Ravensteinstraat.

Nie Pleuje!

'Nie pleuje' is een bekende Gentse uitdrukking en betekent 'Niet opgeven'.

Meer info op www.125jaaracv.be.
Daar kan je ook de echte Gentse audiogids voor deze wandeling downloaden.

Deze wandeling kwam tot stand dankzij ACV Gent-Eeklo, gidsenbureau Ghent Authentic.

Wie deze wandeling onder de begeleiding van een deskundige gids wil maken kan terecht bij Ghent Authentic. Zij werken graag een formule op maat uit (www.ghent-authentic.com).

Foto's: JVB

